

Ob zasedanju osrednjega odbora PSI

Globlji vzroki krize v socialistični stranki

Te dni je pozornost italijanske javnosti obrnjena na zasedanje osrednjega odbora Italijanske socialistične stranke, ki se je začelo v sredo. Ko to pišemo, se zasedanje še ni zaključilo in nam zato niso znani njegovi zaključki. Ne glede na to pa lahko rečemo, da se socialistična stranka nahaja v globoki krizi, ki jo moremo primerjati samo še z dogajanjem v letu 1948, ko je iz nje izstopila struja, je nato ustanovila socialdemokratsko stranko. Zadnje čase so nekateri znani socialistični prvaki že javno govorili in celo napovedovali ponoven razkol, kar bi pomenilo, da so bila dolgoletna prizadevanja za združitev vseh socialističnih sil v Italiji brezuspešna, čeprav je bila ta združitev formalno dosežena pred dvema letoma, ko so socialisti in socialdemokrati sprejeli posebno »listino o združitvi« in je temu lani sledil ustanovni kongres nove enotne socialistične stranke.

DANES NI DRUGE ALTERNATIVE

Priznati je treba, da tudi strokovnjak za notranjepolitična vprašanja težko razume, kateri so resnični in globlji vzroki, ki so povzročili in povzročajo v tej stranki tako hude težave in tako ostre spore, da se zdi, kot da jih ni mogoče demokratično odpraviti in poravnati. Če izvzamemo levo strujo, ki se zbira okrog poslanca Lombardija in ki je v svojih stališčih od vsega začetka dosledna, se vse ostale struje strinjajo o bistvenih vprašanjih tako v notranji kot v zunanji politiki. Vse struje namreč priznavajo, da v današnjih pogojih sredinsko-leva politika, to je sodelovanje s krščanskimi demokrati in republikanci na vladni ravni, nima druge politične alternative, kar pomeni, da ne pride v poštev niti morebitna vladna koalicija s komunisti, še manj pa koalicija z liberalci. Razlike lahko obstajajo o vsebini in programu sredinsko-leve politike, vendar bi te ne smele biti razlog, ki bi upravičeval, da bi lahko zanimali kakršnokoli veljavnost glavni politični smernici socialistične in tudi ostalih koalicijskih strank. To tembolj, ker ravno priprave na bližnji kongres krščansko-demokratske stranke zgovorno kažejo, da se tudi v tej stranki bije oster boj za novo, naprednejšo politiko, katere cilji so zelo podobni tistim, za katere se zavzemajo socialisti.

BOLJ SREDIŠČA OSEBNE OBLASTI

Za današnjo krizo v socialistični stranki imamo več vzrokov. Eden je prav gotovo dogajanje znotraj same Krščanske demokracije, saj zavzemajo nekatere njene struje določena stališča, ki so bolj levo usmerjena od stališč samih socialistov, kar ne more pri teh ostati brez posledic. Gre za eno izmed glavnih značilnosti krščansko-demokratske

stranke, ki se kaže predvsem v tem, da zna obdržati stik z ljudskimi množicami, čeprav je že toliko let na oblasti in se njen vodilni kader zato nujno izčrpava. Šele podrobna sociološka analiza bi sicer mogla pojasniti, v čem obstoji tista skoraj že »čudežna« moč te stranke, vendar je gotovo, da imata pri tem glavno zaslugo prav močna strankina razvejanost in sposobnost njenega vodilnega kadra. Nekaj podobnega pa ni mogoče trditi o socialistih, katerih struje so bolj nekakšna središča osebne oblasti kot žarišča novih idej ter programov.

PRITISK LEVICE

Drug vzrok socialistične krize je pritisk, ki ga izvajajo komunisti, socialproletarci in sploh vsa organizirana ter neorganizirana skrajna leвица. Ne gre za to, da bi socialistom pretela nevarnost, da bi postali hote ali nehote podrejeni komunistom, temveč gre v bistvu za to, da z vstopom v vlado socialisti niso znali ali mogli v tolikšni meri vplivati na splošni politični in družbeni razvoj, kot so obljubljali in kot so od njih pričakovali delavske množice. Morda so preveč ob-

ljubliali, morda so množice od nove koalicije preveč pričakovale; naj bo kakorkoli, dejstvo je, da danes socialisti že težko vzdržujejo napade, ki se proti njim izvajajo z vseh strani. Pri tem pa niso sposobni najti skupnih učinkovitih obrambnih sredstev, kot bi na primer bila takojšnja izvedba tistih temeljnih reform v državi in družbi, ki so bile že davno napovedane in obljubljene. Zato ni nič čudnega, če postajajo čedalje bolj glasni in vplivni tisti krogi, ki odklanjajo današnjo državno in družbeno ureditev, ker so prepričani, da ni mogoč noben napredek, če se prej ne spremeni sedanje glavne institucije, če se torej prej ne zamenja sam »sistem«.

Kot vidimo, gre tu za problem, ki ne zanima samo socialistov, ampak tudi ostali sredinsko-levi stranki in v prvi vrsti krščanske demokrate. Če se bo namreč izkazalo, da koalicija sredinsko-levih strank ni sposobna izvesti programa, ki si ga je postavila ob svoji ustanovitvi, in da tudi ni sposobna rešiti problemov, ki nastajajo sproti, je naravno, da bo postalo aktualno vprašanje, katere nove politične sile, naj se še pritegnejo v koalicijo.

Je možno kako sodelovanje s komunisti?

Tu pa zadenemo ob problem, o katerem je veliko govora na zasedanju osrednjega odbora socialistične stranke in tudi v krščansko-demokratski stranki sami. Gre za problem vzpostavitve novih odnosov z italijansko komunistično stranko, oziroma za to, da se pouči, ali bi bilo možno kakšno sodelovanje s komunisti. Jasno je, da so o tem važnem, a kočljivem vprašanju mnenja danes zelo deljena. Glavni politični tajnik KD Piccoli je tudi v zadnjih dneh izključil možnost kakršnegakoli sodelovanja, enako stališče pa je zavzemal tudi dosedanji glavni politični tajnik PSI Ferri. Znano pa je, da s tem mnenjem ne soglašajo niti vsi socialisti in niti vsi krščanski demokrati, kar med drugim dokazuje predavanje, ki ga je imel pred kratkim v Gorici prvak demokrščanske leve struje Granelli. Osnovno vprašanje pri tem je, ali je proces notranje demokratizacije v v komunistični stranki, ki ga objektivno ni mogoče tajiti, dosegel že takšno stopnjo, da je možen s komunisti ne samo dialog, temveč tudi skupno prizadevanje za doseg določenih ciljev, ne da bi pri tem bile v nevarnosti temeljne demokratične institucije. Gre v bistvu za to, ali so v komunistični stranki že prevladali tako imenovani »Galilejevi marksisti«, ali pa imajo še vedno večino »Ptolemejevi marksisti«.

Komunistični mislec Lucio Lombardo Radice, ki je prvi uvedel pravkar omenjena iz-

raza v italijansko politično publicistiko, trdi, da prvi poudarjajo nedogmatični značaj marksizma, sklicujoč se pri tem na njegov znanstveni izvor, medtem ko drugi ne postavljajo ničesar v dvom, se obnašajo nekritično kot verniki, ki odklanjajo katerokoli prilagoditev spreminjajoči se stvarnosti.

VPRAŠANJE BO AKTUALNO

Poleg tega je treba še upoštevati zunanje vplive na italijansko komunistično stranko in zlasti odgovoriti na vprašanje, kakšno stopnjo je dosegla njena težnja po neodvisnosti od sovjetske partije in zlasti od Sovjetske zveze, oziroma njenih državnih interesov.

Položaj v Italiji najbrž še ni zrel, da bi se moglo resno pristopiti k obravnavanju tega problema in zlasti priti do določenih konkretnih zaključkov, ker ne gre tudi podcenjevati moči desničarskih in drugih reakcionarnih sil tako znotraj kot izven sredinsko-leve koalicije. Prej ali slej pa bo to vprašanje gotovo postalo aktualno.

Upati je samo, da pojde nadaljnji demokratični razvoj ob polnem spoštovanju načela svobode in demokracije, brez katerih ni mogoč noben resnični napredek. Dogajanje v socialistični stranki je verjetno uvod v novo stran italijanske politične zgodovine in v tem je tudi pomen zadnjega zasedanja socialističnega osrednjega odbora.

„Teorija in praksa,, o nekoristnosti klirinške trgovine

S skoro enomesečno zamudo je prispela v Trst zadnja, to je aprilska številka revije »Teorija in praksa«, najtehtnejša in najzanimivejša slovenska revija, ki obravnava družbene probleme, zlasti slovenske. Uvodni članek za to številko je napisal Franc Urevec in v njem obravnava odnos oziroma razliko med samoupravljanjem in vodenjem. Samoupravljanje je danes v Sloveniji in Jugoslaviji zelo aktualna tema in v teoriji tudi že precej razčiščena, toda v praksi še vendarle ne pride prav do izraza, kar mija svoje politične in gospodarske vzroke, odvisno pa je seveda tudi od kulturne ravni delavcev samih. Urevec precej realistično, a tudi še preveč abstraktno prikazuje današnje slabosti samoupravljanja.

France Vreg je napisal razpravo »Javno mnenje in demokracija«, ki je bila prebrana že na strokovnem posvetovanju Društva slovenskih sociologov letos aprila, na katerem so razpravljali o temi »Demokratizacija družbe in javno mnenje«. Vreg se zavzema za takomenovani mnenjski policentrizem v Jugoslaviji, s težišči na »mislečih nacionalnih samoupravnih javnostih«, ki naj bi bile avtonomne in kritične. Iz njegove razprave je med drugim razvidno, da se v jugoslovanski javnosti zanima za politiko zelo malo ljudi. Okrog 36 odstotkov ljudi se zelo malo ali nič ne zanima za politiko, na vasi celo skoraj 52 odstotkov, kar pomeni že četrtno jugoslovanskega prebivalstva. Tudi razprava Bogdana Kavčiča »Uporaba izsledkov socioloških raziskav v politiki« je bila napisana za omenjeno zborovanje slovenskih sociologov.

Zdenko Roter hoče dokazati v svoji razpravi »Značaj in struktura (ne)religioznosti v Sloveniji«, da so mlajše slovenske generacije vedno manj religiozne. V Sloveniji se je štelo lani še 67,8 odstotka ljudi za bolj ali manj religiozne, 29,6 odstotka pa za nereligiozne. Največ nevernih je na Primorskem in Notranjskem, zlasti v okrajih Gorica, Postojna, Sežana in Tolmin. Zanimivo je tudi, da je v manjših mestih, ki štejejo od pet tisoč do petdeset tisoč prebivalcev, manj religioznosti kot v Ljubljani in Mariboru. Kar pa zadeva družbene plasti, pa je najmanj religioznih med tistimi, ki imajo visokošolsko izobrazbo in izmed katerih se seveda največ rekrutirajo vodilni sloji v državni upravi, gospodarstvu in partiji.

Miran Mejak piše v razpravi »Klirinški sistem plačevanja in reformna načela«, da prinaša klirinški način trgovine Jugoslaviji več škode kot koristi. Tak sistem trgovine je v veljavi z vzhodnimi in raznimi zunajevropskimi državami, bivšimi kolonijami.

V zvezi s tem je zanimivo, da je Jugoslavija prav te predlagala Sovjetski zvezi konec klirinškega sistema v medsebojni trgovini in obračunavanje trgovinskega prometa na osnovi zamenljivih valut.

Nekaj člankov se ukvarja z bančništvom in socialnimi stanovanji. Zanimivo je, da se gradi zdaj že več zasebnih kot družbenih stanovanj. Vidojka Kozak prikazuje stroške in izdatke za visokošolski študij v Sloveniji in jih primerja s stroški v drugih državah. Prikazuje tudi razpored vpisanih univerzitetnih študentov v Sloveniji po strokovnih področjih. Polde Kejžar polemizira

z Janezom Svetinom glede slovenskega osnovnega šolstva. Svetina je namreč pisal o tem v prejšnji številki »Teorije in prakse« in prišel do zelo pesimističnih zaključkov.

Precejšen del te številke zavzemajo teoretični in ideološki članki slovenskih in tujih avtorjev, na koncu pa najdemo razne aktualne glose in polemične prispevke; iz enega izmed njih je razvidno, da je zunanja trgovina Slovenije sicer veliko ugodnejša kot splošno jugoslovanska, vendar pa v Beogradu nikakor ne upoštevajo slovenskih izkušenj in predlogov. Republike še premalo odločajo v zunanji trgovini. Iz neke objavljene statistike je tudi razvidno, da je dobila Slovenija v obdobju 1957-1968 iz splošnojugoslovanskih družbeno investicijskih skladov samo 6,1 odst. sredstev, medtem ko je prispevala 15,6 odst. vse jugoslovanske proizvodnje. Celo Črna gora je dobila skoro dva odstotka več, z desetkrat manjšo proizvodnjo.

V petek, 9. t. m., je bil izvoljen novi izvršni svet SR Slovenije. Za predsednika je bil ponovno izvoljen Stane Kavčič. Za predsednika skupščine SR Slovenije pa je bil potrjen Sergej Kraigher.

V Ljubljani so v soboto odprli sejem Alpe - Adria, na katerem sodeluje več kot 300 razstavljalcev. Sejma se prvič uradno udeležuje tudi dežela Furlanija - Julijska krajina. Tudi Slov. gospodarsko združenje ima na sejmju svojo pisarno.

NESREČE NA DELU

Mehanizacija v industriji in poljedelstvu ima svojo dobro in slabo plat. Pospešuje proizvodnjo, a tudi nesreče pri delu.

Po statistiki državne ustanove za preprečevanje nesreč so v lanskem letu zaznamovali v Italiji 1,208.232 primerov nesreč v industrijskih obratih; od teh je bilo 2528 smrtnih. Pri poljskem delu se je pripetilo 287.090 nezgod; s smrtjo se jih je končalo 1023. Največ nesreč se zgodi pri gradbenih delih zato, ker se stavbarstvo vedno bolj razvija. Na drugem mestu po številu smrtnih žrtev so rudarji, in sicer zaradi silihoze na pljučih. Zavarovalna oblastva preiskuje možnosti, da bi se mogli v prihodnje izogniti tolikemu številu nesreč pri delu.

—0—

Novice po svetu

Prejšnji teden so vojaški oddelki Biafre vdrl v taborišče pri kraju Kwale ob reki Niger, kjer uslužbenci italijanske petrolejske družbe ENI iščejo ležišča nafte na račun Nigerijske države. Neznankam so gverilci odpeljali 24 Italijanov, 3 Nemce in nekaj državljanov Libanona.

—0—

Za mesto novega predsednika francoske republike so se prijavili naslednji kandidati: Georges Pompidou, za golistično stranko, Alain Poher, začasni predsednik republike, socialist Gaston Defferre, komunist Jacques Duclos in še nekateri drugi malo znani politiki.

Verni in neverni za okroglo mizo

Pod pokroviteljstvom Vatikanskega tajništva za neverujoče je priredila rimska ustanova »Giovanni Agnelli« skupaj s papeško Gregorijansko univerzo in s sociološkim oddelkom univerze Berkeley v Kaliforniji posvetovanje o »kulturi nevere«, ki je bilo pred kratkim v Rimu. Posvetovanje se je začelo s pogovorom za okroglo mizo, ki so ga priredili v avli Gregorijanske univerze, predsedoval pa mu je kardinal Franz Koenig, ki vodi cmenjeno vatikansko tajništvo. Pogovora se je udeležilo okrog dvajset teologov in sociologov ter filozofov, med njimi znani češki marksistični filozof Milan Machovec, ki sodeluje v dunajski reviji »Forum«, francoski katoliški teolog in filozof pater Jean Danielou ter ameriški protestantski profesor Harvey Cox, z berkeleyjske univerze, teolog Battista s Harvardske univerze in Peter Berger, sociolog za raziskovanje ver z newjorške univerze.

Zborovavce in občinstvo, med katerim je bilo največ mladine, diplomatov z obeh strani železne zavese, kardinalov in teologov, sta pozdravila rektor Gregorijanske univerze pater Carrier in predsednik ustanove, ki je organizirala posvetovanje, advokat Giovanni Agnelli, ter izrazila željo, da bi posvetovanje, ki se ga je udeleževalo 24 učenjakov iz osmih držav, dosseglo svoj namen sistematične raziskave pojma ateizma in sekularizacije javnega življenja.

RAZLIKA MED SEKULARIZACIJO IN ATEIZMOM

Mons. Antonio Grumelli, podtajnik vatikanskega tajništva za neverujoče, je nato za okroglo mizo orisal bistveno razliko med sekularizacijo, to je oddaljevanje družbe od cerkvenih vplivov, in ateizmom, ki sploh zavrača vse nadnaravno. Rekel je, da je sodobna družba sicer sekularizirana, vendar pa ni nujno, da bi bila zato ateistična. Nasprotno, s poudarjanjem svobode posameznika pri vsaki izbiri lahko privede to človeka ne le do ateizma, ampak tudi do tega, da začne bolj za-

vestno verovati. Tu je teren za možni dialog med vernimi in nevernimi pri iskanju tistega, kar združuje, ne da bi se odpovedali svoji ideologiji, kot je dejal papež Janez XXIII.

Profesor Harvey Cox je dejal, da je razlikovanje med vernimi in nevernimi težavno in samovoljno, kajti človek, ki je kristjan samo po nazivu, dejansko pa ne veruje, medtem ko nekdo, ki se proglašja za ateista, lahko krščansko živi. Celotno med takomenovanimi hippieji je opaziti duhovno iskanje, je dejal. Evangelij ni malo verjeten, a kristjani so tisti, ki ga napravljajo malo verjetnega s svojim obnašanjem. Zato bi morali verni in neverni skupaj reševati konkretne probleme lakote, vojne in krivice.

ATEIZEM DIALOGA?

Odgovoril je pater Danielou, ki je izrazil globok dvom o veljavnosti sekularizacije, čeprav je pritrdil Coxu o potrebi po skupnem reševanju konkretnih problemov. »Če vodi sekularizacija do izključitve Boga ali metafizičnosti iz človekovega doma, jo zavračam, ker bi bila nečloveška. Če pa, nasprotno, pomeni izginotje mitične predstave vesoljstva, jo sprejemam«, je rekel pater Danielou. Naglasil je, da ni nasprotja med vero in znanostjo. »Možno je obkrožiti Luno, ne da bi Luna zaradi tega prenehala biti poetična predstava. Ni nasprotja med Abrahamovim Bogom in Bogom filozofov«, je rekel. Toda krščanstvo se ne izčrpa v socialnem delu in obveznostih, kajti v tem primeru bi pohabilo samo sebe in človeško kulturo.

Češki marksist Machovec je izjavil, da je srečen, da se lahko udeležuje tega simpozija, ter dejal: »Mi marksisti zavračamo brutalni ateizem, kateremu smo sledili pred dvajsetimi leti, in se priznavamo k nedogmatičnemu ateizmu, ki temelji na dvomu svoje veljavnosti, to je k ateizmu dialoga. Pred dvajsetimi leti je imel marksist sveto pismo za banalno. Danes se spoštljivo zamisli, ko prebere svetopisemski stavek: »Kaj si storil svojemu bratu Abelu?«

Pomlad v Münchenu

Pomladno jutro, polno zlatega sonca, zelene svežine in upapoinin pričakovanj...

Sem v južnem predmestju Münchena, v Warthesstrasse, to je nova mesna naselbina sredi zelenim livad, zgrajena kot zaokroženo središče, kot polno drugih vseokoli mesta. Zgrajena je na površini približno 1 kv. km. Okvir sestavljajo trije osem nadstropni stanovanjski bloki, med njimi so v raznih legah razporejeni trikotni, stropni trojčki in avonastropni dvojčki, na južni strani pa zapirajo to kvadratno naselbino pritični bungalovi. Ob strani je pritlična zgrajena z veleblagovnico »Kathira«, s frizerskim salonom, pralnico in likalnico ter drugimi gospodinjstvi strelžbami, posta in telefon ter celo banka in lekarna. Sredi naselbine je zelen park; zidani dohodi v obliki mostovozov kažejo, da se spodaj garaze s prostori za parkiranje in stajanje avtomobilov za vse stanovalce naselja. Kakih 10 metrov pred mostovžem stoji meter visok steber z avtomatsko napravo, ob katerem se avto ustavi, voznik stegne roko skozi okno in s posebnim ključem sproži avtomat, ki nato odpre garažna vrata. Prav taka naprava je znotraj garaž za odpiranje ob izstopu. V garaži so naprave za pranje avtomobilov in druge strežbe. Poleg avtomobilske garaže pod parkom je tudi garaža za kolesa s posebnim ožjim vhodom. Seveda ima garaža pod parkom več vvhodov, ki vodijo do poedinih stanovanjskih objektov, iz teh je pa tudi direktn vstop v garaže iz kleti vsake stavbe, tako da imajo stanovalci podzemeljski izhod iz stanovanja preko kleti do svojega avtomobila, ki stoji v »škafli« skupne garaže pod parkom. Celotna naselbina napravlja vtis popolne sproščenosti, prostora, zračnosti in razgledanosti, saj je tako zgrajena, da ima vsako stanovanje prost razgled na Alpe, kar je nekaj edinstvenega. Tu se vidi, kako je s primernim študijem možno združiti pridobitve sodobne tehnike in urbanistične potrebe modernega človeka v funkcionalni kombinaciji tako, da postaja moderno stanovanje človeku spet dom, kjer se spočije in sprosti. Tu vlada mir (glavna cesta teče zunaj naselbine), tu je zelenje in lepota narave, tu je čist zrak in široko obzorje za razgled. Skratka nova, sodobna naselbina.

Ali pa so sodobni tudi njegovi stanovalci, ali je tudi njihovo duhovno obzorje široko, lepše, boljše, novo, kakor je njihova naselbina? To vprašanje se mi zastavlja ob pogledu nanjo.

Dobro vem, da je odgovor na to vprašanje nadvse zapleten in zahteven, tako v prostoru kot v času.

Gledam to novo naselbino in razmišljam o tem »novem« človeku. Pozornost mi pritegne bližnja cerkev. Napotim se do nje. To je katoliška cerkev, na drugi strani pa protestantska. Zanima me katoliška, ta bi morala zlasti po koncilu postati pravi kažipot za resnično novega človeka. Ali postaja?

POKONCILSKA CERKEV V NEMČIJI

Stopim do cerkve, ki stoji sredi zelenega parka ob nizkih vilah-bungalovih. Ob obeh straneh cerkve je sredi zelenja asfaltiran parkirni pro-

stor za avtomobile. Cerkev je zidana v modernem slogu, preprosto, nad vvhodom jo krasi velika rozeta.

Notranjost cerkve, ki je približno tako velika kot naša v Rojanu, je na prvi pogled preprosta, nekam goja za oko, navajeno bogastvo baročnih in gotskih cerkva. V glavni ladji se vrste lesene klopi, pod sedeži greje cenurina kurjava, stene so gole, ob desni steni je miniaturni križev pot v tablicah 10x25 cm iz glin, ob levi steni so svetniki. V apsi stoji oltar, mensa — kamenita preprosta miza, na kateri ni ničesar razen malega belega prta, ki se komaj opazi, vidi se le marmornato ogrodje; ob njej stoje ob straneh le po štirje visoki svečniki. V ozadju visi skoraj 5 m dolgo pregrinjalo, na katerem je upodobljen Jezus Kristus. V postnem času pa visi tu vijoličasto pregrinjalo z vrisanim 3 metre visokim križem, pod njim so pa znamenja Kristusovega trpljenja: steber bičanja, trnjeva krona, petelin izdaje, klešče s kladivom, sulica, goba, kelih. Pred oltarjem trije stoli, na levi stojalo za branje. Na desni strani apside stoje v kotu orgle, na levi strani je miniaturni oltar s tabernaklom, ob katerem drži angel v rokah večno luč. To je vse.

Oziram se naokoli. To je katoliška cerkev, zato bi moral biti kje kip ali podoba Marije. Res jo ugledam, a to čisto ob izhodu. Tu stoji ob strani vrat majhen kipec Marije, na drugi strani pa Jezusa. Ob njem je v steni vdolben v obliki debela napis, da je bila leta 1954 ta cerkev posvečena sv. Klari. Ob kropilniku opazim tudi nabiralnik za prispevke. Oko išče dalje, a ne ugleda ničesar več. Okna so visoko pod stropom, stene belo pleskane, gole.

Stojim, gledam in vidim, da kljub vsej tej preprostosti in goloti, ali pa morda prav zavo-

ljo nje, pritegne moje oko veličasten križ nad oltarjem, in misel se mi zacena osredotočiti. Križ, znamenje trpljenja v življenju, a po Kristusu znamenje človekovega odrešenja...

Bliza se deveta ura in ljudje se zacenjajo zbirati k službi božji. Tedaj vidim, da se ustavljajo ob mali mizici sredi cerkve (preje je skoraj nisem opazila), tam postojajo nekaj minut v premišljevanju, se priklonijo, in tedaj vidim, da preizeze iz lesenega koška s srebrno lopatico hostijo v srebrno posodico, ki stoji poleg pokritega kelih. To store pač le tisti, ki bodo šli k obhajilu. Stopim bliže: v košarici vidim večje in debelejšee hostije, kot smo jih vajeni pri nas, rumenkaste barve, izgleda, da so izdelane kot kruh — nekaj povsem novega za moj pogled. Ljudje se vrste pred to mizico sredi cerkve in prinašajo tako svoj duhovni dar v obliki hostij, ki jih bodo potem posvečene prejeli pri obhajilu med službo božjo.

Približa se ura in začne se služba božja. Najprej vstopi skupina pet v belo oblečenih moških, ki se z notami v rokah postavijo na desno stran oltarja, eden obstane na levi pri stojalu za branje, nato dva strežnika in za njima duhovnik. Ta se pred oltarjem prikloni, nato se obrne proti ljudem in zapoje.

Preseneti me, da se ne prekriža, kot smo pri nas vajeni. Duhovniku odgovarja v petju kvintet na desni strani oltarja, pridružijo se pa tudi vsi navzoči. Vsa cerkev zadoni zbrano v en glas: »Veseli se ljudstvo, ko lahko pristopiš k viru moči in življenja...« Sledili so postni psalmi, čudovit koncert.

Nato je sivolos gospod, belo oblečen, prebral berilo. Po vmesni pesmi je duhovnik prebral evangelij, nato pa sedel pred oltar, strežnika sta se umaknila. Tedaj se je dvignil s klopi mož srednjih let in se podal pred oltar, ter sedel poleg duhovnika.

Moje oči so se široko razprle — to je povsem nekaj novega za nas. M. K.

Razkrita skrivnost pisatelja B. Travn

V noči od 26. na 27. marec letos je umrl, kot znano, slavni pisatelj B. Traven. Šele ob njegovu smrti se je razkrila skrivnost njegove osebnosti in njegovega pravega imena — skrivnost, ki dolga leta ni dala miru literarnim krogom po vsem svetu in ki je povzročila tudi pri slovenskih bravcih in v literarnih ter časnikarskih krogih precej polemik in razburjanja. Priimek Traven je namreč pogost tudi v Sloveniji in po tem so nekateri sklepali, da je B. Traven Slovenec, ki se je še prav mlad izselil v Združene države in začel pisati v angleščini. Ta domneva je pred leti našla velik odmev v slovenskem in tudi mednarodnem tisku. Našle so se celo slovenske družine s priimkom Traven, ki so mogle dokazati, kako se je pred mnogimi leti neki njihov ud izselil v Ameriko, pa od tedaj ni bilo več glasu od njega. Upale so, da gre pri pisatelju B. Travnju za njihovega pogrešanega sorodnika. Vse to se je zdaj izkazalo za neresnično, prav tako kot domneva nemških krogov, da je B. Traven Nemec. To so sklepali razni nemški literati in časnikarji zaradi sloga njegovega pisanja, ki je spominjal s svojo romantičnostjo nekoliko na značilni slog nemškega pripovedništva tistega časa, da je izšel njegov prvi roman najprej v nemščini.

V resnici je bil B. Traven sin norveških staršev s primesjo škotske krvi. Njegovo pravo ime je bilo Traven Torsvan. Traven je enako kot v Sloveniji pogost priimek tudi na Norveškem in zlasti na švedskem, zato je razumljiva pomota, da so ga imeli nekateri Slovenci za pisateljskega pustolovca slovenske krvi. Verjetno je, da je Traven priimek in Torsvan krstno ime, četudi so mehiški in ameriški časnikarji, ki so poročali o Travenovi smrti in o razkritju njegove prave identitete, vse skupaj nekoliko pomešali, ker pač ne znajo

skandinavskih jezikov in priimkov. Črka B. pred imenom Traven, ki naj bi bila pomenila začetnico njegovega krstnega imena, je bila verjetno samo pomagalo, ki naj bi bilo odvrnilo radovedneže od prave sledi. Domneva nemških časnikarjev, da gre za začetnico imena Bruno, se je izkazala za zmotno.

Traven je doživel precej visoko starost, namreč 79 let. Pisati je začel v času med obema svetovnjima vojnama, ko mu je bilo že okrog 40 let in ko se je za trajno naselil v Mehiko, kjer se je tudi oženil. Kmalu je zaslovel zlasti z romanoma »Mrtvaška ladja« in »Zaklad v Sierra Madre«. V prvem je opisal usodo mornarjev na stari ladji, ki so jo njeni ladjarji poslali na morje samo z namenom, da bi se ob prvi priložnosti potopila, da bi dobili zavarovalnino. V drugem romanu pa je prikazal pošastno zgodbo o zlatokopih, ki najdejo zaklad v Sierra Madri, pri tem pa izbruhnejo na dan vse slabe lastnosti njihovega značaja. Poleg tega je napisal še celo vrsto drugih romanov, skoro vedno iz mehiškega okolja. Preden je začel pisati romane — in potovati po divjih mehiških gorovjih in džunglah — se je ukvarjal v glavnem s časnikarstvom.

Vprašanje je, zakaj je hotel ostati neznan javnosti. Razloga za to sta bila, kot je zdaj povedala njegova mehiška vdova, predvsem dva. Hotel je imeti mir pred časnikarji, ki bi ga bili sicer vedno nadlegovali za intervjuje in podobno, kot se to dogaja vsem slavnim osebnostim. Želel je, da bi se mogel vedno mešati med ljudmi nepoznan, kar mu je bilo tudi potrebno zaradi stika z resničnim življenjem. Drugi razlog je bila njegova skromnost. Ni mu bilo do tega, da bi ga častili. Tudi v tem je izviren in velik, kajti danes so redki tisti, ki imajo voljo in pogum, da se uprejo skušnjavi osebne popularnosti.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Kulturni dom

GOSTOVANJE SLOVENSKEGA LJUDSKEGA GLEDALIŠČA IZ CELJA

V petek, 16. maja, ob 21. uri (Premierski abonma)

V soboto, 17. maja, ob 21. uri (Abonma Red A, Dijaški in Športni)

V nedeljo, 18. maja, ob 16. uri (Abonma Red B in Okoliški)

SOFOKLES KRALJ OIDIPUS

Prevod: ANTON SOVRE
Scenograf: MIŠE RAČIČ
Kostumograf: MIJA JARČEVA
Lektor: MAJDA KRIŽAJEVA
Režija: DINO RADOJEVIČ

Prodaja vstopnic vsak dan od 12. do 14. ure ter eno uro pred pričetkom predstav pri blagajni Kulturnega doma; ob nedeljah in praznikih eno uro pred pričetkom predstav.

Tržaškega

Novo vodstvo Slov. skupnosti

V nedeljo, 11. maja, se je v Trstu zaključilo zasedanje občnega zbora Slovenske skupnosti, ki je bilo skozi tri seje skoraj v celoti posvečeno razpravi o novem statusu in ustreznem pravilniku te slovenske zamejske politične organizacije. V nedeljo so glavno točko dnevnega reda predstavljale volitve novih vodstvenih organov Slovenske skupnosti, in sicer predsedstva občnega zbora ter sveta. Prvi organ sestavljajo trije člani, drugi pa je sestavljen iz 22 članov.

Na občnem zboru so bile predložene tri liste. Predlagali so jih Slovensko ljudsko gibanje, Slovenska krščanska socialna zveza ter Slovenska narodno-obrambna skupina, ki se je ustanovila pred nekaj dnevi. Volitve, ki so se zaključile v nedeljo ob 19. uri, so pokazale naslednje rezultate: 11 mest je v svetu prejelo Slovensko ljudsko gibanje, 6 mest je dobila novo ustanovljena skupina SNOS, 5 mest pa je bilo dodeljenih SKSZ. V predsedstvo občnega zbora pa je bil izvoljen po en predstavnik vsake skupine.

Občni zbor je še poslušal poročilo o regulacijskem načrtu tržaške občine in je po daljši razpravi imenoval komisijo strokovnjakov, ki imajo nalogo, da vprašanje proučijo in sestavijo posebno poročilo za politično organizacijo. Na koncu pa je občni zbor poveril novemu izvršnemu odboru, naj zavzame stališče do poskusov, naj bi se določene slovenske prosvetne organizacije vključile v sorodne italijanske vsedržavne organizacije, kar je v kričečem nasprotju s splošno sprejeto zamisljivo o enotnem slovenskem kulturnem prostoru in zlasti s potrebo po avtonomnem slovenskem kulturno-prosvetnem delovanju ter izživljanju.

Novoizvoljeni svet Slovenske skupnosti bo na prvi seji izvolil predsednika in izvršni odbor, ki ga sestavljajo politični tajnik in štirje drugi člani.

SKSZ PO OBČNEM ZBORU SLOV. SKUPNOSTI

V sredo, 14. t. m., se je v Trstu sestal odbor Slovenske krščanske socialne zveze, ki je razpravljala o političnih in organizacijskih vprašanjih, zlasti v zvezi s položajem, ki je nastal po zaključku zasedanja občnega zbora Slovenske skupnosti in izvolitve njenih novih vodstvenih organov.

SKSZ odobrava delo in prizadevanja svojih predstavnikov pri sestavljanju novega statuta Slovenske skupnosti, ker je globoko prepričana, da pravkar sprejeti statut v sedanjih pogojih ustreza skupinskemu, pluralističnemu značaju skupne organizacije ter hkrati omogoča ter zagotavlja enotnost njene politične akcije. SKSZ samo obžaluje, da njena stalna in vztrajna prizadevanja za pošteno in častno ureditev odnosov med Slovensko skupnostjo, oziroma njenimi skupinami, ter Slov. demokratsko zvezo še niso dosegla polnega uspeha, kar bo nujno hromilo in šibilo delovanje in vpliv Skupnosti same. Zato si bo SKSZ še dalje odločno prizadevala, da se to važno vprašanje čimprej uredi in v tej zvezi obvezuje svoje pravkar izvoljene predstavnike v

svetu Slovenske skupnosti, da zastavijo vse svoje sile in ves svoj vpliv za rešitev omenjenega problema.

SKSZ dalje meni, da ni nikakih ovir, ki bi preprečevale, da bi tudi Slovenska levica in morebitne druge skupine vstopile v Slovensko skupnost, ker jim danes novi statut daje polno možnost za vsestransko uveljavitev.

Razvoj dogodkov v slovenskem političnem življenju zamejskih Slovencev ter dogajanje v Slovenski skupnosti sami sta dovolj zgovorno pokazala, kakšno neprecenljivo važno vlogo ima SKSZ. Zato je odbor sklenil, da se bo odločno prizadeval za takojšnjo poživitev lastne organizacijske dejavnosti, zlasti med pripravami za občni zbor, ki bo v doglednem času.

Glede na bližnjo izvolitev izvršnega odbora Slovenske skupnosti SKSZ izjavlja, da je pripravljena prevzeti del odgovornosti, če pride do sporazuma o natančno določenem delovnem in akcijskem programu, ki naj zaobjame tako tekočo politično problematiko kot tudi vse ozemlje, na katerem živijo Slovenci v Italiji, in če se odstranijo še preostale ovire, ki preprečujejo ureditev odnosov s SDZ, sklicujoč se pri tem tudi na izjavo, ki jo je dala na prvem zasedanju letošnjega občnega zbora Slovenske skupnosti.

Med razpravo o zakonskem osnutku za novi kazenski postopek je slovenski komunistični poslanec Albin Škerk predložil popravek, po katerem naj se med razpravami na sodiščih dovoli uporaba tudi slovenskega jezika. Predlog je podprl južnotirolski poslanec Riz.

„Večera Primorske“ v Ljubljani

V petek 9. in v soboto 10. maja je Klub študentov sežanske občine organiziral v Ljubljani prireditev pod naslovom »Večera Primorske«. Prvi večer je univerzitetni profesor dr. Fran Zwitter prebral referat, kjer je osvetil vprašanje Primorske z zgodovinskega stališča. V njem je govoril zlasti o vlogi Trsta in njegovi rasti v odboju avstroogrske monarhije. Sledil je prikaz primorskega vprašanja med prvo svetovno vojno in njegovo reševanje po njej. Kot strokovnjak za mejna vprašanja je dobro obdelal položaj na Primorskem in zlasti v Trstu po drugi svetovni vojni. Dr. Zwitter je na koncu predavanja poudaril, da je za razumevanje sedanjega položaja na zahodu slovenskega ozemlja nujno potrebno dobro poznavanje preteklosti. Po prebranem referatu je predavatelj odgovarjal na nekatera vprašanja, ki so jih postavili poslušalci.

Na sobotni večer je organizator povabil predstavnike Slovencev v Italiji, ki so na kratko podali stališča organizacij in strank, katerim pripadajo.

Najprej je predsednik SKGZ Gorazd Vesel prebral uvodni referat o položaju Slovencev na Tržaškem, Goriškem in v videmski pokrajini. Nato je prof. Boris Pahor pojasnil stališče Slovenske levice. Dušan Hreščak je govoril v imenu PSI, Sto-

ODKRITJE SPOMENIKA PADLIM

V nedeljo, 18. t. m., bodo v Zgoniku, v neposredni bližini županstva, slovesno odkrili spomenik padlim v narodnoosvobodilni vojni. S tem se bo občinska uprava dostojno oddolžila spominu svojim občanom, ki so žrtvovali svoja življenja za zmago svobode.

Spomenik, katerega načrt je izdelal arhitekt Jagodić, bodo odkrili ob 10. uri. Dela je izvršilo kamnarsko podjetje Zidarič iz Šempolaja. Finančna sredstva za postavitve spomenika je dala občinska uprava, del sredstev pa so prispevali sami občani.

Po odkritju spomenika bo kulturna prireditelj.

VAŽNO OBVESTILO KMEČKE ZVEZE DVOLASTNIKOM

Kmečka zveza opozarja dvolastnike, ki nameravajo sekati drva na jugoslovanskem področju, naj pravočasno predložijo zadevne prošnje. V ta namen naj se javijo v pisarni Kmečke zveze — Ul. Geppa 9 med uradnimi urami (od 8. do 14., ob četrtnih pa od 8. do 12. in od 15. do 18.). S seboj naj prinesejo dvolastniško kazižico ter številko parcel. Poleg osebnih podatkov je namreč treba navesti v prošnji številko parcele, na kateri nameravajo sekati, katastrsko občino, pod katero parcela spada, ter površino parcele in količino drv.

Prošnje bomo sprejemali do 14. junija. Tajništvo Kmečke zveze

OBSODBA ZLOČINA V MILJAH

Občinski odbor občine Devin-Nabrežina je na redni seji dne 13. t. m. med drugim razpravljal o vandalskem in podlem dejanju, izvršenem proti spomeniku padlim v narodnoosvobodilni vojni v Miljah. Občinski odbor je izrekel svojo najstrožjo obsodbo omenjenega podlega dejanja ter izrazil polno solidarnost prebivalstvu v Miljah, ki je, kot znano, doprineslo ogromno žrtev v boju za svobodo.

jan Spetič pa v imenu KPI. Boris Race je govoril o vlogi SKGZ, na koncu pa je pregovoril še dr. Drago Štoka kot predstavnik Slovenske skupnosti. Stališče izvršnega sveta SR Slovenije do vprašanja slovenske manjšine v Italiji je podal njegov član Bojan Lubej. Po teh kratkih referatih so govodniki odgovarjali na vprašanja poslušalcev. Ob tem se je razvila živahna diskusija, ki se je zavlekla pozno v noč.

Dvorana Socialnega zavarovanja v Ljubljani je bila oba večera nabito polna, kar je dokaz, da je prireditev dobro uspela. Pomen te pobude je v tem, da so na sestanku nastopili predstavniki najrazličnejših političnih smeri in prepričan je ter so si tako poslušalci lahko ustvarili jasno in objektivno podobo o položaju slovenske narodne skupnosti v Italiji.

Na sobotnem večeru je bila z obeh strani izražena želja po čimvečji povezavi med matičnim narodom in slovensko manjšino v Italiji. V skladu s tem so bile želje nekaterih govornikov, da bi do takih srečanj čimvečkrat prišlo.

Oba večera je nastopil s kratkim sporedom pesmi obnovljeni Primorski akademski zbor »Vinko Vodopivec« pod vodstvom Nikolaja Zličarja.

V. M.

Pevma

BLAGA VZGOJITELJICA

Te dni smo šele izvedeli, da je v začetku meseca umrla v kraju Pianoro blizu Bologne naša nekdanja učiteljica Cilka Fajgelj.

Doma je bila iz Tolmina, kjer se je rodila leta 1880. Po učiteljski maturi je službovala v Srpenci in v Šempetru. Med prvo in drugo svetovno vojno je pa dolgo let poučevala v Pevmi. Leta 1935 jo je fašistična šolska oblast premestila v Modeno. Tu je ostala do upokojitve, nakar je odšla k nečakinji v Pianoro, kjer je učakala v visoki starosti zadnji dan svojega življenja.

Pokojnica je vzgojila več rodov in marsikateri njen učenec se je še danes hvaležno spominja. Naj ji Bog plača!

**SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA
GORIŠKA POMLAD**

V petek, 16. maja, ob 20.45 bo gostoval v Prosvetni dvorani v Gorici na Verdijevem korzu 14 — SLOVENSKI OKLET — iz Ljubljane. Prodaja in rezervacija vstopnic na sedežu Slovenske prosvetne zveze v Gorici, ulica Ascoli 1-l., Tel. 24-95, sedeži Lir 700; stojišča Lir 300.

PEVSKE TEKME

V ponedeljek, 26. maja, ob 17. uri bo v Gradiški v občinskem gledališču pokrajinsko tekmovanje vseh osnovnih šol z Goriškega v zborovskem petju. Tekme je organiziralo didaktično ravnateljstvo iz Gradiške, ki je povabilo tudi vse slovenske osnovne šole. Povabilu se je odzvalo enajst italijanskih in štiri slovenske osnovne šole; te so: iz Solskega doma, iz Novega doma (ul. Randaccio) ter šoli iz Steverjana in iz Doberdoba. Vsak zbor bo obvezno zapel Brahmsovo »Ninna-nanna«, drugo pa po prosti izbiri.

Naši otroci bodo torej zapeli v gradiškem gledališču štiri slovenske pesmi. Želimo, da bi se prav krepko odrezali!

Občinski ukrepi v Števerjanu

V soboto je imel števerjanski občinski svet redno sejo. Svetovavci so razpravljali o sestavi komisije, ki naj sestavi seznam ljudskih porotnikov. Druge točke so se tikale natanje občinske uprave, in sicer doklad občinskih nameščencev ter natečaja dve mesti občinskih uradnikov.

Posebna točka se je tikala dogovora s pokrajinsko upravo za vzemljitev občinskega vodovoda pod pokrajinsko cesto Oslavje-Števerjan.

V zadnjih dnevih se je vreme tako spremenilo, da smo prišli iz pomladi kar naravnost v poletje. Naši pomladni pridelki so seveda pri tem trpeli. Sredi maja smo, a češenj še nič kaj preveč ne nosimo na goriški trg. Precej sta jim škodovala veter in mraz, ki sta se menjavala z vročino.

Ob nedeljah in praznikih imamo vedno več tujih gostov, tudi iz tujih krajev, ki občudujejo lepoto naših krajev. Še bolj zadovoljni bi bili, ako bi se mogli peljati brez godrnjanja po lepi cesti do cerkve. Pa še nekaj, in brez zamere: radi bi pili tudi pristno, pa zares pristno briško kapljico po vseh gostilnah. Ne gre za etiketo in lepo steklenico, marveč za dobro vsebino, po kateri te ne boli drugi dan glava.

Iz Goriške**Bodo zares izbrali Doberdob?**

Naš Doberdob je zopet v ospredju zanimanja vsega evropskega znanstvenega in gospodarskega sveta. Člani Evropskega odbora za jedrske preiskave se vedno bolj nagibljejo k izbiri Doberdoba za veliki evropski protosinhrotron, ki bi bil največji na svetu in bi proizvajal milijone kilovatnih ur jedrske, ionske energije.

Velika skupina članov in znanstvenikov omenjenega odbora je prišla v soboto v Doberdob, da na kraju samem dokončno prouči vse možnosti za zgradnjo te največje energetske centrale. Skupino vodita švedski znanstvenik Funke, predsednik odbora, in Anglež Adams, ravnatelj načrta za doberdobski protosinhrotron. Znanstveniki so bili tudi v Zagraju, kjer so v Postirjevih kamnolomih preiskovali apnenčeve plasti. Drugod po planoti so iskali podzemne vodne tokove in votline, podnebne spremembe in celotno zemljepisno okolje. Po mnenju večine teh znanstvenikov je Doberdob primerna točka za izpeljavo njihovih načrtov.

Če se bodo njih predlogi uresničili, bo dobila doberdobska planota popolnoma drugačno lice; obenem z njo pa vsa dežela tudi novo gospodarsko življenje.

Med domačini, pa tudi med tujci, se že dalje časa govori, kako bodo te spremembe vplivale na razvoj in celo obstoj naše narodne skupine na doberdobskem Krasu in v njegovi okolici. O tem bi morali bolj glasno govoriti, kot smo doslej, in tudi naši zastopniki bi se morali že sedaj odločno potruditi, da ne bo naš živelj zapostavljen in odrinjen iz te velike gospodarske dejavnosti. Sicer bomo tudi ob protosinhrotronu ostali le kaki poetači ali dninarji, kakih dvajsettisoč tujcev

si bo pa na naših tleh ustvarilo lepo življenje.

Gabrije NEVAREN OVINEK

Danes bi radi opozorili na nevaren ovinek na cesti, ki pelje skozi Gabrije do Rubij. Ta ovinek v bližini domačega pokopališča je zelo oster in je že večkrat sunil kak avtomobil v kraj s tako silo, da ga je tudi poškodoval. Tudi vozniki je niso tu pa tam poceni zvozili.

Po našem mnenju bi morali tam namestiti čimprej kako zavarovalno ograjo. Dobro bi služil tudi kak prometni znak, ki bi opozarjal voznike na nevarno mesto. Upamo, da bo to opozorilo doseglo potrebne ukrepe na tem nevarnem ovinku, še preden bo prišlo do kake večje nesreče.

Prejeli smo:**LIKI NAŠIH MOŽ**

Že več časa poslušamo v naši družini rubriko slovenskega tržaškega radio o naših pomembnih možeh, ki jih dosedaj nismo niti prav poznali.

Iz te hvale vredne oddaje tržaškega radia in iz predavanj prof. Bednarika smo pa slišali o celi vrsti goriških mož, ki so orali globoke brazde na naši kulturni ledini.

Zadnje čase smo poslušali o življenju in delu msgr. Brumata, ta teden o pesniku in organizatorju župniku Petru Butkoviču - Domenu.

Dobro bi bilo, če bi nam naši kulturni zgodovinarji podali like tudi naših kmečkih mož in očancev, ki so marsikateri soseski dali zagona za novo življenje. Drugi narodi neprestano hvalijo svoje može in se po njih zgledujejo, dajmo še še mi po svojih!

NOVA ŽIVINSKA POSTAJA

Goriški deželni in deloma tudi rimski gospodarski odločevalci iščejo sredstva in pota, da bi tudi Gorici pomagali iz gospodarske zaostalosti.

Eden izmed načinov je tudi ureditev goriške železniške postaje, tako da bi bila zmožna za mednarodni prevoz vseh vrst živine in mesnih proizvodov. Že sedaj je prevoz tolikšen, da ne moreta več financa in živinozdravnik opraviti svoje službe. Lani je šlo preko goriške postaje 22.576 glav goveda, 13.000 konj, 5260 glav drobnice, 10 tisoč stotov mesa, na tisoče stotov masti in ubite divjačine. Primanjkujejo pa primerni prostori in hlevi za ocarinjevanje in zdravstvene preglede. Odgovorni činitelji so šele zdaj nakazali 80 milijonov, da se vse to uredi. Prejšnji teden so že začeli s potrebnimi deli.

„Slovenski pasijon“ v Čedadu

V nedeljo, 11. maja, so doživeli naši rojaki v Čedadu in okolici zopet svoj veliki dan. Velika množica se je zbrala v čedajskem gledališču »A. Ristori«, kjer sta ob 15. uri gostovala Slovensko gledališče in pevski zbor »J. Gallus« iz Trsta. Gledališče je uprizorilo Slovenski pasijon (Vinska žalostna z alelujo), »Gallusov« zbor pa je imel pod Vrabčevim vodstvom koncert velikonočnih pesmi.

V začetku je govoril župnik Cenčič o pomembnem nastopu tržaških gostov med Be-

neškimi Slovenci. Take prireditve, je bila njegova misel, utrjujejo verski in narodnostni zaklad, ki je stoletna tradicija Slovencev pod Matajurjem. V daljšem govoru je prinesel pozdrave gostom in domačinom Izidor Predan, predsednik društva »I. Trinko« v Čedadu, ki je tudi dalo vso pobudo za krasno uspešno prireditev v srcu Beneške Slovenije.

Posamezne točke je lepo in razumljivo povezoval župnik iz Stoblanka Lavrenčič.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Slovenske aktualnosti v „Srečanjih“

Pred kratkim je izšla sedemnajsta številka revije »Srečanja«, kot se zdaj imenujejo dosedanja »Goriška srečanja«. V uredništvu so zdaj Cvetko Nanut, ki je odgornik in glavni urednik, Marijan Breclj, Branko Marušič, Cvetko Vidmar, Jozko Martelanc, Marijan Tavčar, Tone Slapernik in Jože Sušmelj.

Na uvodnem mestu je objavljen članek »Ledina na primorskem glasbenem področju«, ki ga je napisal Marjan Gabrijelčič. Kot že naslov pove, prikazuje avtor zanemarjenost glasbenega življenja in zašti glasbene vzgoje na Primorskem, kar je seveda tembolj škoda, ker imajo Primorci, kot znano, izredno veselje do petja in glasbe, kar opazamo tudi na Tržaškem. Gabrijelčič pa piše tudi o tem, kako naj bi se sedanje stanje izboljšalo, zlasti s pomočjo glasbenih šol.

Zelo zanimiv je članek »Aktualna vprašanja vzgoje in izobraževanja«, ki sta ga napisala Andrej Frančeskin in Momo Mininčič, ki prikazuje naravnost katastrofalni položaj v osnovnem šolstvu na Primorskem. Za kar prvi stavek v članku je značilen, v katerem je rečeno: »Vsako leto povprečno 43% učencev ne dokonča uspešno osnovne šole v občinah Ajdovščina, Tolmin in Nova Gorica. V nekaterih občinah so razmere še slabše, saj naletimo tudi na šole, kjer več kot 50% učencev ne dokonča osnovne šole v osmih letih.« Krivdo za to pripisujeta predvsem pretežnemu učnemu programu in premalo pripravljenemu in sposobnemu učnemu osebju. Iz njunega članka je razvidno, da je osnovno šolstvo v Sloveniji potrebno odločne reforme. Sergej Pirjevec je napisal članek »Starši in poklicne želje otrok«, ki je tudi zelo zanimiv; v njem dokazuje, da je »socialna struktura učecil se na srednjih šolah, še posebej pa na univerzi, ravno narobe obrnjena slika socialnega sestava slovenskega prebivalstva. Na univerzi študirajo v največji meri tisti, ki so iz gmotno najbolj preskrbljenih družin, in tisti, katerih starši zasedajo višja mesta na družbeni lestvici, čeprav oboji predstavljajo manjši del prebivalstva«. Zvest o nemožnosti nadaljnje ali celo visokošolskega študija se odraža že pri osnovnošolskih otrokih. Anketa, ki je zajela 830 otrok v občinah Koper, Izola, Piran in Sežana, je pokazala, da si na visoke šole želi le 12% anketiranih otrok in pri kmečkih otrokih le 0,7% to je

dva med 300 kmečkimi otroki. To je posledica zavesti, da jim je zaprt vzpon v višje poklice zaradi pomanjkanja gmotnih sredstev. Z vprašanjem predšolske vzgoje, ki naj bi bila omogočena vsem otrokom, se ukvarja Slavka Milič.

Anka Petrovič zanimivo piše o urbanistični ureditvi Kobarida, z mnogimi fotografijami, Marjan Tavčar pa poroča o okrogli mizi »Slovenec to stran in onstran meje«, pri čemer nekam ostro polemizira z Borisom Pahorjem in njegovimi idejami. Branko Marušič je prispeval članek o odnosih do Slovencev, ki spadajo k slovenskim manjšinam zunaj, dr. Fran Zwitter pa odgovarja na vprašanja o obravnavanju zgodovine osvobodilne vojne v Sloveniji. Leposlovje zastopa Danilo Lokar z dramskim prizorom »Birkenaški peron« o uničevanju Judov v koncentracijskih taboriščih, Jolka Milič pa je zastopana s pesmimi. Na koncu najdemo kulturno kroniko, med drugim o Černigojevi razstavi grafik v Klubu mladih v Novi Gorici, in razne druge aktualnosti. Tudi ta številka je zelo lepo ilustrirana in grafično okusna.

MASCHERINI IN SPACAL RAZSTAVLJATA V »KRAŠKI HIŠI«

10. t. m. je bila odprta v »Kraški hiši« v Velikem Ropnu razstava dveh izmed najboljših in najbolj znanih tržaških umetnikov, ki črpata svoje navdihe iz našega Krasa — slikarja in grafikarja Lojzeta Spacala in kiparja Marcella Mascherinija. Prvi razstavlja dve oljnati sliki in trinajst grafik, same kraške motive, drugi pa nekaj kipov.

Katalog, ki je bil izdan za to priložnost, je dvojezičen. Kot je navedeno, je italijansko besedilo kritika Garibalda Marussija prevedel Alojz Rebula.

Glede na to je škoda, da tiskano slovensko besedilo ni brez tiskovnih napak. Tudi oblika »ganjk« je nelepa in tudi nepravilna glede na izvor besede. Bolje bi jo bilo pustiti ali v čisti narečni obliki gajn ali v pravilni knjižni obliki gank.

IZROČITEV NAGRADE »VSTAJENJE«

V okviru Društva slovenskih izobražencev bo v ponedeljek, 19. t. m., v prostorih v Ulici Donizetti 3 slovesnost, na kateri bo izročena literarna nagrada »Vstajenje« letošnjemu nagrajencu Alojzu Rebuli. Govoril bo prof. A. Kacin. Začetek ob 20. uri.

Zakaj radi beremo detektivske romane

Detektivski roman, ki mu pravijo nekateri tudi kriminalni roman, je tisto področje literature — če smatramo za literaturo vse, kar je napisano iz fantazije in z neko pisateljsko spretnostjo — ki ga literarni kritiki in literarni zgodovinarji navadno sploh ne upoštevajo, ker mu odrekajo umetniško vrednost. Vendar pa ima tudi detektivski roman pravico do obstoja, ker pač odgovarja določeni psihološki potrebi in okusu bralcev. Nekateri menijo, da berejo detektivske romane predvsem ljudje, ki bi sicer sploh ne vzeli v roke nobene knjige. V resnici pa radi preberejo tu pa tam kak napet detektivski roman tudi zelo izobraženi ljudje, posebno v večernih urah ali med počitnicami. To jih odvrne od razmišljanja o kakih problemih, ki jim nudi nekaj razvedrila. Hkrati pa zaposluje njihovega duha, četudi le na nenaporen način, kot na primer partija šaha ali reševanje križank.

Detektivski roman je postal — na kratko rečeno — eden izmed načinov, da se moderni človek za hip reši morečih klešč vsakdanjosti in se zateče v neko fantazijsko dogajanje. To mu je nadomestilo za pustolovščine, za katere ima moderni človek vedno manj priložnosti in časa — ndmreč za pustolovščine v tujem, eksotičnem okolju, kakršne so še lahko doživljali ljudje pred nekaj generacijami.

Moderna detektivska literatura je nastala v Angliji in Ameriki, torej v angleško govorečem svetu. Njen začetnik je pravzaprav pisatelj, ki uživa velik sloves tudi na področju takoimenovane resne literature, to je Edgar Alan Poe. Njegove novele so vnesle v literaturo grozotno vzdušje zločina in napetost dogajanja, ki doseže vrhunec v zločinu, razplet pa s kaznovanjem krivcev. Klasik detektivskega romana pa je Anglež Conan Doyle, ki je detektivski roman dokončno odtrgal od romana v navadnem pomenu te besede in napravil iz njega posebno literarno zvrst. Klasik detektivskega romana je tudi Edgar Wallace, prav tako Anglež, čigar romani so prevedeni skoraj v vse kulturne jezike. Ta dva sta povzdignila detektivski roman v resnično intelektualno kratkočasje. Oba sta znala poustvariti v svojih romanih in novelah neko posebno vzdušje, ki se je priljubilo bralcem: nasprotje med aristokratskim in meščanskim življenjem ter podzemjem velikih mest in mednarodnih pristanov, ki so postali zbirališče malopridnežev.

Nekateri očitajo detektivskemu romanu, da prikazuje vse preveč zločine. Toda zločine najdemo tudi v ostali današnji literaturi, ki se hrani večinoma od njih. Dejansko je detektivski roman — po besedah nekega kritika — nadaljnji znak vedno večjega intelektualiziranja našega duhovnega ozračja. Ostroumno razvozlavanje skrivnosti na igriv način vežba v nas fisto, kar je v modernem svetu neobhodno potrebno: natančno opazovanje, zmogljivost kombiniranja in sposobnost hitrega odločanja in nastopa, podobno kot se ljudje v športu vežbajo za večjo telesno sposobnost in vzdržljivost.

Po mnenju raznih psihologov in sociologov ni dokazano, da bi imel dobro napisan detektivski roman škodljive posledice za mladino, toda paziti bi morali, da bi dajali mladini v roke, oziroma da bi ji dopustili brati res samo kvalitetno napisane detektivske romane. Seveda pa branje detektivskih romanov tudi ne bo napravilo ne mladine ne odraslih boljše. Pozitivno pa je že to, da v detektivskem romanu na koncu vedno zmaga pravica, kar je tudi neke vrste tolažba za tiste, ki v življenju sami niso kos barabam. V splošnem torej detektivski roman ni zlo, ampak razumska zabava.

Smrt v hercegovskem mestecu

Pri založbi Suhrkamp je izšel v nemškem prevodu roman krvaškega pisatelja Mirka Kovača »Moja sestra Elida« in vzbudil pozornost kritikov v nemškem kulturnem območju.

Mirko Kovač se je rodil leta 1938 v Hercegovini in pripada skupini mladih pisateljev, ki jim uglajuje pot napredna beogradska založba »Prosveta«. (Zato je za Mirka Kovača težko reči ali pripada hrvaški ali srbski literaturi.) Več teh pisateljev se je uveljavilo tudi že s prevodi v nemščini, tako da je postala nemška in druga nemško govoreča javnost pozorna nanje. Kovačev roman »Moja sestra Elida« je po presoji nemških kritikov samo dozdnevno nekaka družinska kronika. V njej prikazuje pisatelj razpad in propad velike in nekdanje spoštovane in vplivne družine Biriš. Pojavi njenega razpada se zaostrijo v času zadnje vojne, ki zajame s svojim zlom in nasiljem tudi majhno mesto Kasabra v Hercegovini. Pod tem imenom je hotel pisatelj prikazati majhno balkansko mesto nasploh, v katerem se venomer širijo razne govornice in se nikoli ne ve, kaj je resnica in kaj samo laž in obrekovanje. Roman je napisan v prvi osebi, kakor da ga piše napol slaboumni in bolehnii sin družine Biriš, pri čemer zamenjuje resničnost z zgodbami, ki bi jih rad sam napisal, dokler končno popolnoma ne izgine v tistih zgodbah, ki se začnejo same pripovedovati, kot je zapisal.

Vsa knjiga je en sam prikaz propadanja in smrti v raznih oblikah, ko pripoveduje o umiranju in smrti zadnjih udov družine Biriš. »To so vizije propada, od katerih je ena grozotnejša od druge«, je zapisal neki nemški kritik. Grozotnost pa je zlasti v tem, da postane groza sama predmet čenč in klepeta, tako da postane smrt groteskna. Spričo množine strašnih, komičnih ali samo presenetljivih okoliščin postane smrt nekaj nerealnega, tako da mrtvi nikoli niso zares mrtvi, ampak

se vedno spet pojavljajo v sladostrastnih čenčah majhnega mesta. Smrt ni več samo smrt, ampak dogodek, o katerem se toliko govoriči in čenča, da zadobi skoro nadnaravne dimenzije. Pri tem se začne osebe in zgodbe mešati in zamenjavati, množica podrobnosti pa vzbuja vtis kaosa, v katerem se začne izgubljeni celotni avtor. Vsak dogodek postane izkrivljen in nenaravno povečan v kompliciranem svetu napol krščanske, napol mohamedanske družbe z njenim verskim in revolucionarnim izprsovanjem, z njenimi nacionalizmi, predsodki, nezaupanjem, naivnostjo in lahkovernostjo. V Kasabi je vse možno: rotenje duhov in masovna hysterija, prostitucija in čaščenje svetnikov, legende in umazanje. V središču vsega pa stoji od vseh ljubljena, pravljlično lepa Elida, ki pa vstopi v resničnost še le, ko je že mrtva. Tedaj je ljudje v mestu ne vidijo več samo kot padlo hčer izumirajoče družine, ampak kot prapodobo ljubezni in jo objokujejo, kot da bi šlo za smrt njihove ljubljene Hercegovine. Tudi njen izginuli brat Jakob je taka mitična podoba, ki ga krasi družina z vsemi mogočimi moškimi čednostmi.

Ljubezen in smrt hodita okrog po mestecu kot strahova in uničujeta ljudi. To je samouničenje družbe, ki je ostarela, in to samouničenje je prikazano v knjigi v pošastnih prizorih, ki spominjajo po mnenju nemških kritikov na scenarijo v Kafkovih romanih. V neki temni viharini noči se zruši hiša Birišev družine, tako da niti ni bilo več mogoče pisati po njej parol, ko je v korakala v mesto vojska srbskega partizanskega generala Popovića in začela s svojimi vojaškimi razglasi, letaki in parolami dobo revolucije, kot ironično zaključil pisatelj. Ta roman ponovno potrjuje, da so dobili Hrvati in Srbi zadnji čas vrsto dobrih mladih pisateljev, ki so se znali uveljaviti tudi v tujini.

Sodobno kmetijstvo | Ob skorajšnjem popisu vinogradov

V teku so priprave za kataster vinske trte, ki ga morajo pripraviti države članice Evropskega skupnega trga. Nekatera neresena vprašanja v italijanskem vinogradništvu (pomanjkanje vinogradniškega katastra) so bile v preteklosti vzrok stalnih preprirov s Francijo. Sporna točka pri določanju politike za vinogradniško področje v državah EGS je bila v zahtevi, da se zniža vinogradniška površina. Medtem ko francoska zakonodaja predvideva ukrepe za omejevanje vinogradništva v zaščitenih področjih, se v Italiji do nedavnega sploh ni smelo misliti na podobne ukrepe, ki bi omejevali »sveto« lastniško svobodo. Zagovorniki takšne »svobode« so utemeljevali svoje stališče s podatki o naraščanju števila prebivalstva in dviganju življenjske ravni, ne da bi seveda pomislili, da se na ta način ne morejo zaščititi pridelovalci, še manj pa potrošnik, pred vdorom ponarejenih vin.

Leta 1962 so prišli v Bruslju na posvetovanju držav članic EGS do nekaterih zelo pomembnih ugotovitev:

— stalni vinski presežki povročajo težave in škodo gospodarstvu dežel z močno razvitim vinogradništvom;

— za uravnovešene tržne razmere in zaščito cen je potrebno vskladiti proizvodnjo z dejanskimi potrebami tržišča.

Da bi se izognili težavam, ki jih opisuje prva točka in dosegli stabilizacijo na tržišču, so v Bruslju skenili sledeče:

— pripraviti je treba vinogradniški kataster

— popisati je treba pridelok in zaloge

— sestaviti je treba letno bilanco o predvidenem pridelku.

S tem naj bi prišli do podatkov, ki omogočajo poznavanje tržnih razmer. Zatem so države članice EGS sklenile izvesti vinogradniški kataster, ki naj bi ga pripravili do 30. junija leta 1963. Tega Italija še do danes ni pripravila. V prihodnjih šestih mesecih naj bi prišlo komaj do začasnega popisa obstoječih vinogradov.

Na te stvari je treba gledati s stališča zaščite kvalitetne produkcije. Ker bi radi, da bi se tudi naši vinogradniki seznanili z ukrepi, ki urejujejo v Franciji to zahtevno področje, bomo nekoliko orisali položaj na Francoskem. Francozi razlikujejo ukrepe, ki služijo poznavanju vinogradniških površin in vinskega pridelka, ter ukrepe, ki urejujejo tržne razmere. Med prve spadajo popis vinogradniške površine, prijava zaloga, prijava pridelka ter predpisi za vzgojo sadik. Kataster, ki so ga pripravili, je naravnost idealen, saj pomaga določiti skoraj že število trt v posameznih občinah. Kataster vsebuje podatke o številu vinogradniških posestev, dalje o številu parcel, na katerih se nahajajo nasadi vinske trte ter podatke o njihovi površini. Vinogradniška posestva delijo po velikosti kot tudi po funkciji vinske proizvodnje, ali je grozdje oz. vino v posameznem primeru namenjeno za domačo uporabo ali za prodajo. Vinograde pa delijo glede na kvaliteto pridelanega vina, ki je lahko navadno, boljše ali pa vino kontroliranega področja. Povrh zapisujejo tudi starost nasada, vinograd popisujejo tudi po tem, ali služi za pridelova-

nje namiznega grozdja ali za proizvodnjo vina.

Zaloge vina tekoče, to je letne proizvodnje zapisujejo 31. avgusta, pri čemer ločijo bela, rdeča ter rdečkasta vina, ter vina kontroliranih področij od navadnih vin.

Dovoljenja za nasad novega vinograda ne izdajajo kmetijski uradi, ampak finančni. Dovoljenje je vezano na pogoj, da bo do predvidenega vinograda prišlo na za vinogradništvo primernem področju ter da spada izbrana sorta v seznam odobrenih trtnih vrst. V skladu s temi določili pa delijo vinograde v štiri kategorije, in sicer v kategorijo priporočenih, dovoljenih, toleriranih ter prepovedanih vinogradov. Jasno je, da so za te zadnje postavljeni določeni roki. Tolerirani vinogradi pa morajo izginiti takrat, ko pride do nasada novega.

Iz tega je dovolj razvidno, da ni dovolj imeti samo vinorodna področja. Sprejeti je treba tudi ukrepe za dvig in zaščito kvalitete ter izvajati uspešno kontrolo nad proizvodnjo. Dobra ter naravna vina je treba torej ščititi. O nevarnostih, ki jih prinašajo neresena vprašanja, o nesorazmernih cenah, o manjšem izvozu, do katerega pride, če se ne ščitijo kvalitetna vina, je bilo zadnje čase mnogo povedanega in napisanega

tudi v bližnji Sloveniji, ki je bila sicer znana po kvalitetnih vinih, kjer pa se zaradi neuspešne kontrole zasebne proizvodnje ter prodaje slabega vina dogaja, da je vino čedalje slabše. Tudi za ohranitev dobrega imena tržaških vin bo treba izvajati večjo kontrolo, čenčem, da b potrošnik izgubil zaupanje v pristonost naše domače kapljice. Nekateri vinogradniki radi sežejo po cenemem grozdju iz nižinskih predelov, da tako povečajo lastno proizvodnjo. Mogoče bo bližnji popis vinogradov eno izmed prvih sredstev, da se preprečijo take in podobne stvari.

NAVODILA ZA PRVO ŠKROPLJENJE

Fitopatološki oddelek deželnega ravnateljstva za kmetijstvo, sporazumno z opazovalnicami za bolezni rastlin, opozarja vinogradnike na nujnost, da si pripravijo potrebno orodje in škropila za prvo škropljenje proti peronospori. Zaradi zadnjih padavin, razvoja rasti in upoštevanje temperature ter vlage, se priporoča prvo škropljenje med 10. in 12. majem, nikakor ne po 15. majem.

Vinogradniki naj uporabljajo priznana sredstva in naj upoštevajo pri uporabi navodila glede odstotkov itd., ki veljajo za vsak proizvod posebej.

Če bi padala toča, priporočajo uporabo sredstev na podlagi proizvodov »Captano«, da se prepreči pojav peronospore in se zacelijo rane. Ukrepiti pa je treba v 24 urah po toči.

ŠPORT MED NAŠO MLADINO

Borove mladinke ponovno državne podprvakinje

Mlade Borove odbojkarice so se tudi letos odlično izkazale. Na državnem finalu v Neaplju so potrdile svoj sloves in zasedle odlično drugo mesto v Italiji. Po predvidevanjih so klonile le pred ekipo Cus Parma, ki je lani osvojila državni naslov in razpolaga z res odličnimi odbojkaricami. Slovenska dekleta so se jim dobro upirala le v prvem setu, potem pa so morala priznati premoč državnih prvakinj. Premagale pa so žilavo ekipo Fiamma Roma z 2:1 (—8, 10, 10) ter gladko odpravile dekleta SS Palermo z 2:0

(7, 5). S tem so povsem zasluženo že drugo leto zaporedoma osvojile odlično drugo mesto v državi.

Borova šesterka je nastopila v standardni postavi: Pernarčič: Rogelja, Bezeljak, Rauber, Barej, Pečar.

Kras zmagal v Turriaco

V moški odbojgarski D ligi je Kras spet igraral dobro in premagal nevarno ekipo Turriaco s 3:1 (—12, 13, 11, 13).

Ta zmaga bo bržčas odločilna za dokončno osvojitve tretjega mesta na končni lestvici. Na tem uspešnem nastopu so za Kras igrali: Škrk, L. Milič, B. Milič, Budin, Simoneta, Guštin, Kobal.

PO OBČNEM ZBORU »KASTE«

V četrtek 8. t. m. je bila v prostorih Kulturnega doma prva redna seja novoizvoljenega odbora Krožka absolutventov Slovenske trgovske akademije v Trstu.

Odbor sestavlja 21 članov, med katerimi so tudi 4 dijaki V. razreda in v skladu s spremembo statuta, odobreno na občnem zboru dne 24. aprila t. l., tudi 2 dijaka IV. razreda Trgovske akademije.

Na dnevnem redu je bila izvolitev predsedništva, nakar so se ostali odborniki razdelili v razne komisije.

Novi odbor si je tako porazdelil funkcije:

Predsednik: Danilo Pilat; podpredsednik: Jolanda Zudetič; tajnica: Nadja Kosmina; blagajničarja Magda Starec; Komisija za strokovno izpopolnjevanje: Silvij Tavčar, Edi Filipčič, Božica Canciani, Marino Carli, Sonja Škabar, Vesela Starc; Komisija sta statistiko in delo: Dario Žiberna, Sonja Čebulec, Mario Giacconi, Oskar Sedmak, Annamarija Zlobec; Komisija za družabnost: Iva Batič, Bruno Sferza, Nadja Filipčič, Stojan Kafol, Boris Cuk; Komisija za tisk: Majda Batič.

Odbor se bo sestajal vsak četrtek v prostorih Kulturnega doma v Trstu.

—0—

V DOMU v Šklednju je fotografska razstava umetnika fotografa Jožeta Kološe iz Kopra. Razstava bo odprta od 16. do 19. ure do nedelje, 25. t. m.

Velik uspeh Poleta

V okviru mladinskih iger so zabeležili mladi odbojkarji in odbojkarice openskega Poleta izreden uspeh. Postali so občinski prvaki tako v moški kot v ženski konkurenci in se s tem uvrstili na pokrajinski del turnirja.

Fantje so v občinskem finalu premagali ekipo Ricreatori z 2:0 (5, 9) in ekipo Enaoli z 2:1 (—5, 13, 8). Nastopili so v postavi: Križmančič, Kraus, Grgič, Kriščak, Bruno, Boris in Elio Kralj, Sosič, Kalc. Mlada dekleta Poleta pa so prevladala nad ekipama OMA in Benco. Igrale so v postavi: Cunja, Sosič, Jeza, Rebula, Peterlin, Lapornik, Repinc, Kralj, Guštin, Rauber. Obe ekipi je pripravljaj in uspešno vodil Vladi Wilhelm.

Iz Gorloe

ŠPORTNE TEKME

V soboto popoldne so se zbrale dijakinje gorških srednjih šol, med temi tudi slovenskih, k lahkoatletskim pokrajinskim tekmam za leto 1969. Tekme so bile na že skoraj popolnoma urejenem stadionu na Malih Rojcah. Udeležilo se jih je okrog 200 dijakinj iz Gorice in pokrajine. Pod vodstvom profesorice za telesno vzgojo so tekmoval v teku, v skoku, metanju diska in uteži in v štafeti. Dobro so se izkazale tudi dijakinje naših šol.

Zmagovalke v štafeti in v nekaterih drugih disciplinah bodo šle v nedeljo na izbirne tekme v Padovo.

RADIO TRST A

♦ NEDELJA, 18. maja, ob: 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 10.15 Poslušali boste; 11.15 Oddaja za najmlajše: Mark Twain »Kraljevič in berač« (Holeček - Lukeš), RO; 11.50 Ringaraja, glasba za naše malčke; 12.00 Nabožna glasba; 12.15 Vera in naš čas; 12.30 Za vsakogar nekaj; 13.00 Kdo, kdaj zakaj...; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.30 Palazzeschi »Temna točka« (Randone - Jevnikar) RO; 16.25 Slavenski: Sonata za klavir. Igra Preger; 17.30 Beseda in glasba; 18.00 Miniaturni koncert; 18.30 Vesel »Kino, včeraj in danes«; 18.45 Operetne melodije; 20.00 Sport; 20.30 Iz slovenske folklore; Reharjeva: Poklici »Rožarce jen mlekarce«; 21.00 Semeni plošče; 22.00 Nedelja v športu; 22.10 Sodobna glasba.

♦ PONEDELJEK, 19. maja, ob: 11.35 Sopek slovenskih pesmi; 12.10 Kalanova »Pomenek s poslušavkami«; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Car glasbenih umetnin - (17.35) Misli in nazori; (17.55) Kako in zakaj; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 18.30 Zbor »Birchbener« iz Tapogliana in Nogareda al Torre; 19.10 »Odvetničnik za vsakogar«; 19.20 Zbrane melodije; 20.00 Sportna tribuna; 20.35 Sestane s Fansi; 21.05 Kulturni odmevi - dejstva in ljudje v deželi.

♦ TOREK, 20. maja, ob: 11.35 Sopek slov. pesmi; 11.50 Pianist Cramer; 12.00 Iz slovenske folklore: Reharjeva: Poklici »Rožarce jen mlekarce«; 12.30 Za vsakogar nekaj; 17.00 Bevilacquaov orkester; 17.20 Za mlade poslušavce: Plošče za vas, (Lovrečič). Novice iz sveta lahke glasbe; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 18.30 Koncerti v sodelovanju z deželnimi glasbenimi ustanovami; 19.10 Bogomir Magajna: Marijine legende (3) »Legenda o Mariji in mlinarju«; 19.45 Zbor »Filej« iz Gorice vodi Klanjšček; 20.00 Sport; 20.35 Mozart: »Titova dobrotljivost« opera v 2 dej. V odmoru (21.30) Pertot »Pogled za kulise«.

♦ SREDA, 21. maja, ob: 11.35 Sopek slovenskih pesmi; 12.10 Brali smo za vas; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Tržaški mandolinski ansambel; 17.20 Za mlade poslušavce: Ansambli na Radiu Trst; (17.35) Ne vse, toda o vsem - rad. poljudna enciklopedija; (17.55) Ščepce poezije; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 18.30 Slavniki pevci v tržaških gledališčih; 19.10 Lupinc »Higiena in zdravje«; 19.15 Priljubljene melodije; 20.00 Sport; 21.05 Za vaše knjižne police.

♦ CETRTEK, 22. maja, ob: 11.35 Sopek slovenskih pesmi; 12.00 Beseda in glasba; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Razkuštrane pesmi - (17.35) Moj prosti čas; (17.55) Kako in zakaj; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 18.30 Sodobni slovenski skladatelji; 19.10 Pisani balončki, rad. tednik za najmlajše; 19.40 Motivi, ki vam ugajajo; 20.00 Sport; 20.35 Verč »Rdeči gumb«. Kriminalka. RO; 22.00 Komorne skladbe deželnih avtorjev.

♦ PETEK, 23. maja, ob: 11.35 Sopek slovenskih pesmi; 11.50 Trobentač Hirt; 12.10 Lokar »Blagovnanstvo za domačo rabo«; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Glasbeni mojstri - (17.35) Ne vse, toda o vsem - rad. poljudna enciklopedija; (17.55) Slovenščina za Slovence; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 18.30 Komorni koncert; 18.55 Kenyonov veliki orkester; 19.10 Radijska univerza: Sampietro: Človeški faktor v modernem podjetju; 19.25 Priljubljene melodije; 19.45 »Beri, beri rožmarin zeleni«; 20.00 Sport; 20.35 Gospodarstvo in delo; 20.50 Koncert operne glasbe 21.50 Veseli utrinki.

♦ SOBOTA, 24. maja, ob: 11.35 Sopek slovenskih pesmi; 11.50 Karakteristični ansambli; 12.10 Kulturni odmevi - dejstva in ljudje v deželi; 12.30 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.55 Avtoradio; 16.10 V tričetrtinskem taktu; 16.25 Carlo Cassola »Fausto in Ana«. Roman(Lazzari - Komačeva). Izvajajo dijaki slovenskih višjih srednjih šol v Trstu, vodi Peterlin; 17.20 Dialog - Cerkev v sodobnem svetu; 17.30 Za mlade poslušavce: Od šolskega nastopa do koncerta - (17.45) Lepo pisanje, vzori in zgledi mladega rodu; (18.00) Moj prosti čas; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 18.30 Revija zborov Slovenske prosvetne zveze iz Trsta; 19.10 Theuerschuh »Družinski obzornik«; 19.25 Zabavali vas bodo Strasserjev orkester, pevec Al Bano in ansambel »Living Guitars«; 20.00 Sport; 20.50 Lenček »Po jerebico« RO; 21.20 Folklorni ansambel »Lad-
do«.

SLOVENSKI PRIMORSKI KOLEDARJIBibliografijo sestavil in uvodno študijo napisal **MARIJAN BRECELJ ■ 16 ■**

VEDEŽ. Splošni žepni koledar za leto 1925. [Uredil Ferdo Kleinmayr.] X. letnik. Trst. Izd. in zal. knjigarna in papirnica J. Štoka. Tiskarna »Edinost«. (118) str. + (XXXII) str. oglasov. 13 x 9. Ilustr.

100

ŽEPNI koledar Edinosti za leto 1926. V Trstu. Založba in tisk Tiskarne Edinost. (128) str. 6,4 x 11.

101

1927

ČUČOV koledar za navadno leto 1927. [Uredil France Bevk. Ovitek in zaglavja za mesece narisal Maksim Gaspari.] Gorica. Izd. in zal. France Bevk. Narodna tiskarna. 96 str. 20 x 13,5. Ilustr.

102

GORIŠKA pratika za navadno leto 1927. [Opremil Franjo Kopač.] V Gorici. Izd. in zal. »Goriška straža«. (Katoliška tiskarna.) (112) str. + ovoj. 13,4 x 9,3.

103

KOLENDAR Goriške Mohorjeve družbe za navadno leto 1927. Uredil Venceslav Bele. (Platnice in zaglavja mesecev risal Saša Šantel.) V Gorici. Goriška Mohorjeva družba. »Katoliška tiskarna«. 141 str. + (XI) str. oglasov + ovoj. 29,8 x 22,7. Ilustr.

104

KOLENDAR za navadno leto 1927. (Opremil Franjo Kopač. [Uredil France Bevk. Naslovno stran in zaglavja za mesece narisal Avgust] B[ucik]. V Gorici. Goriška Matica. Narodna tiskarna 1926.) 119 str. + (XVII) str. oglasov + ovoj in vlepek o nagradnem zbiranju. 28 x 20,5. Ilustr.

105

Ljudska pratika za navadno leto 1927. ([Uredil Rado Bednarik. Opremil] S. Š.) Trst. Samozal. »Mali list«. Stab. tip. S.[ilvio] Spazzal. 125 + (III) str. + (VIII) str. oglasov. 13,5 x 9,5.

106

Vedež. Splošni žepni koledar za leto 1927. [Uredil Ferdo Kleinmayr.] XI. letnik. (Trst. Knjigarna in papirnica J. Štoka. Tiskarna »Edinost«.) (186) str. 13x9.

107

ŽEPNI koledar Edinosti za leto 1927. V Trstu. Založba in tisk Tiskarne Edinost. (144) str. 6x10.

108

1928

GORIŠKA pratika za prestopno leto 1928. ([Ovitek] Bambič M.[ilko].) V Gorici. Izd. in zal. »Goriška straža«. (Katoliška tiskarna.) 109 + (III) str. oglasov + ovoj. 13,4 x 9,4. Ilustr.

109

GORIŠKA pratika za prestopno leto 1928. (Druga izdaja - Seconda edizione. [Ovitek] Bambič M.[ilko].) V Gorici. »Goriška straža«. (Katoliška tiskarna) 1928. 112 str. + ovoj. 13,2 x 9,4. Ilustr.

110

KOLENDAR Goriške Matice za prestopno leto 1928. [Uredil France Bevk. Opremil in zaglavja za mesece nasisal] (Lojze Spazzapan. V Gorici. Književna zadruha »Goriška Matica«. L. Lukežič 1927.) 122 str. + (XXII) str. oglasov + ovoj. 27,5 x 20,5. Ilustr.

111

KOLENDAR Goriške Mohorjeve družbe za prestopno leto 1928. [Uredil Janko Kralj.] (Platnice in zaglavja risal Maksim Gaspari.) V Gorici. Goriška Mohorjeva družba. »Katoliška tiskarna« 1927. 141 str. + (XXXV) str. oglasov + ovoj. 24,3 x 17,2. Ilustr.

112

LJUDSKA pratika za prestopno leto 1928. [Uredil Rado Bednarik.] Trst. Samozal. [Katoliška tiskarna v Gorici.] 8". Ilustr.

113

VEDEŽ. Splošni žepni koledar za leto 1928. [Uredil Ferdo Kleinmayr.] XII letnik (Trst. Knjigarna in papirnica J. Štoka. d. z o.j.) (170) str. + zapisnik. 13 x 9.

114

VSEZNALEC 1929. Žepni koledarček. [Uredil France Bevk?] Gorica. Knjigarna »G. Carducci«. Prem. Stab. Tip. L. Lukežič. 170 str. + (VIII) str. oglasov. 13,5 x 9,5. Ilustr.

115

ŽEPNI koledar Edinosti za leto 1928. V Trstu. Založ. in tisk Tiskarne Edinost. (144) str. 5,8 x 10.

116

DESETI koledar Goriške Matice za leto 1929. Ob desetletnici 1919-1929. [Uredil France Bevk.] (Ovitek in vinjete je narisal Tone Kralj. V Gorici. Goriška Matica. Tiskarna »Edinost« v Trstu 1928.) 127 str. + (IX) str. oglasov + ovoj + vlepek. 28,5x20,5. Ilustr.

117

(Dalje)

RAZPIS NATEČAJEV

Ministrstvo za javna dela je razpisalo natečaj za 12 mest podrisarja v staležu osebja pri Tehničnem uradu (Genio Civile). Kandidati morajo imeti diplomu umetnostnega liceja ali dovoljenje za poučevanje risanja na državnih šolah ali diplomu geometra. Prošnje je treba oddati na zgoraj omenjeno ministrstvo do 16. junija t. l. Za področje Benečij sta rezervirani 2 mesti. Uradni list št. 99 z dne 17. 4. 1969.

Ministrstvo za zdravstvo je razpisalo natečaj za 100 mest pokrajinskega zdravnika drugega razreda v vodilnem staležu pokrajinskih zdravnikov Ministrstva za zdravstvo. Starost 18-32 let. Rok za predložitev prošnje poteče 19. maja t. l. Uradni list št. 101 z dne 19. aprila 1969.

Notranje ministrstvo je razpisalo natečaj za 55 mest podčastnika pri gasilcih. Potrebna je diploma nižje srednje šole in obrtniška specializacija. Prošnje je treba predložiti na prefekturi v pokrajini, kjer ima prosilec stalno bivališče, najkasneje do 23. maja t. l. Uradni list št. 103 z dne 22.4.1969.

K.A.S.T.A.

TEDENSKI KOLEDARČEK

- 18. maja, nedelja: Venancij Feliks
- 19. maja, ponedeljek: Peter Celestin, Iva
- 20. maja, torek: Bernardin, Samuel
- 21. maja, sreda: Srečko, Mira
- 22. maja, četrtek: Julija, Helena
- 23. maja, petek: Deziderij, Željko
- 24. maja, sobota: Marija Pomočnica

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna »Graphis« Trst